

Som el 51% però opinem el 29% i impera la blanquitud

#OnSónLesDones hem recomptat durant els mesos d'octubre, novembre i desembre de 2019 tots els articles d'opinió i totes les intervencions en tertúlies radiofòniques i televisives dels principals mitjans de comunicació fets a Catalunya i en català, amb l'etiqueta #ReRecomptem. Han estat **4 diaris d'abast nacional, 5 mitjans digitals, 8 tertúlies radiofòniques i 5 tertúlies televisives**. En total, **6.243 articles d'opinió en diaris en paper, 1.649 articles d'opinió en mitjans digitals escrits, 2.078 participacions en tertúlies de ràdio i 818 participacions en tertúlies de televisió: 10.788 opinions expressades**, per escrit o de paraula, als espais d'opinió dels mitjans catalans més seguits per la població i per encàrrec de les direccions d'aquests mitjans.

Doncs bé, **d'aquests 10.788 articles i intervencions, només el 29% del total (3.122) han estat encarregats a dones, mentre que el 71% restant (7.666) han estat encarregats a homes**. Dit d'una altra manera, **només un 29% dels espais d'opinió als principals mitjans catalans han estat ocupats per dones**, malgrat que les dones constituïm el 51% de la població. Això representa una greu infrarepresentació de l'opinió de les dones, de la mateixa manera que destinar el 71% dels espais d'opinió als homes, que són el 49% de la població, suposa una sobre-representació exagerada i injustificada. A més, com veureu al final de l'informe, també hem constatat la injustícia que suposa que la major part de les columnes d'opinió de la premsa escrita o digital i de les tertúlies televisives o radiofòniques dels mitjans de comunicació catalans exclouguin i, per tant, invisibilitzin la veu de les persones en condició de racialització.

Naturalment, **els percentatges d'opinatores són diferents segons el grup de mitjans, i diferents segons el mitjà**. Els resultats que presentem són per grups i mitjans, els que #OnSónLesDones hem escollit per recomptar a partir de la difusió que tenen. En aquesta tria hi falten mitjans, per descomptat, però creiem que els resultats del recompte són força representatius de la realitat comunicativa a Catalunya.

Els resultats corresponen al recompte fet a partir dels articles d'opinió publicats en mitjans escrits i a partir dels opinadors i les opinadores que han intervingut en les tertúlies radiofòniques i les televisives en el **període del dia 1 d'octubre al 31 de desembre de 2019**. Els criteris aplicats al recompte i els resultats de cada dia es poden consultar al blog d'#OnSónLesDones: onsonlesdones.blogspot.com.

Diaris en paper

La Vanguardia: 1.757 articles d'opinió, dels quals 384 estan firmats per dones (22%).

El Punt Avui: 1.315 articles d'opinió, dels quals 299 estan firmats per dones (23%).

Ara: 1.557 articles d'opinió, dels quals 486 estan firmats per dones (31%).

El Periódico de Catalunya: 1.614 articles d'opinió, dels quals 509 estan firmats per dones (32%).

Total dels diaris en paper: 6.243 articles d'opinió, 1.678 firmats per dones (27%)

Mitjans digitals

El Nacional: 587 articles d'opinió, dels quals 111 estan firmats per dones (19%).

Vilaweb: 391 articles d'opinió, dels quals 90 estan firmats per dones (23%).

El Món: 274 articles d'opinió, dels quals 64 estan firmats per dones (23%).

Nació Digital: 311 articles d'opinió, dels quals 77 estan firmats per dones (25%).

Catalunya Plural: 86 articles d'opinió, dels quals 26 estan firmats per dones (30%).

Total dels mitjans digitals: 1.649 articles d'opinió, 368 firmats per dones (22%)

Tertúlies radiofòniques

[Comptem les persones convidades de cada edició de cada tertúlia, es repeteixin o no en dies successius. No comptem les persones que presenten o moderen les tertúlies, que formen part de l'equip del programa.]

El món a RAC1: 566 participants, dels quals 152 són dones (27%).

Aquí amb Josep Cuní, SER: 455 participants, dels quals 149 són dones (33%).

No ho sé, RAC1: 162 participants, dels quals 59 són dones (36%).

El matí de Catalunya Ràdio: 331 participants, dels quals 133 són dones (40%).

Via lliure, RAC1: 97 participants, dels quals 40 són dones (41%).

Catalunya migdia, de Catalunya Ràdio: 193 participants, dels quals 83 són dones (43%).

Catalunya nit, de Catalunya Ràdio: 185 participants, dels quals 79 són dones (43%).

El suplement, de Catalunya Ràdio: 89 participants, dels quals 47 són dones (53%).

Total de les tertúlies radiofòniques: 2.078 participants, dels quals 742 dones (36%)

Tertúlies televisives

[Comptem les persones convidades de cada edició de cada tertúlia, es repeteixin o no en dies successius. No comptem les persones que presenten o moderen les tertúlies, que formen part de l'equip del programa.]

Bàsics, de Betevé: 92 participants, dels quals 28 són dones (30%).

Els matins, de TV3: 178 participants, dels quals 64 són dones (36%).

Tot es mou, de TV3: 237 participants, dels quals 95 són dones (40%).

El Debat de la 1, de TVE: 72 participants, dels quals 31 són dones (43%).

Més 324, de TV3: 239 participants, dels quals 116 són dones (49%).

Total de les tertúlies televisives: 818 participants, dels quals 334 dones (41%)

Com podem veure amb aquestes xifres, els resultats són molt diferents entre els mitjans escrits i els mitjans audiovisuals. També ha estat diferent l'evolució dels diferents mitjans des de fa uns tres anys, quan vam fer públics els resultats del primer informe d'#OnSónLesDones, fruit d'un recompte que va durar un any, entre el juliol de 2016 i el juny de 2017.

En aquell primer recompte, els resultats¹ agregats per tipus de mitjà eren els següents:

	Juliol de 2016-Juny de 2017	Últim trimestre de 2019
Premsa en paper	20% dones	27% dones
Mitjans digitals	23% dones	22% dones
Tertúlies de ràdio	34% dones	36% dones
Tertúlies de televisió	33% dones	41% dones

Del primer a l'últim recompte, l'augment de participació de les dones als espais d'opinió dels mitjans ha estat força discret. Només els mitjans públics (i alguns de privats, en menor mesura), com es veurà en els resultats parcials que es presenten més endavant, han fet un esforç visible d'adequar-se a la realitat social, a què estan obligats per llei. Però els resultats encara són insuficients. Perquè avui, en conjunt, ens trobem que **a finals de 2019 i a Catalunya:**

el 73% dels articles d'opinió en diaris els escriuen homes

el 78% dels articles d'opinió en mitjans digitals els escriuen homes

el 64% de les persones que intervenen en les tertúlies més escoltades són homes

el 59% de les persones que opinen a les tertúlies més vistes de la televisió són homes

¹ El primer recompte incloïa dades de *Crític*. Pel que fa a les dades de *Catalunya Plural*, no són comparables en el primer i el segon informe perquè es va fer un ajustament dels criteris de recompte en el cas d'aquest mitjà.

És la titularitat, amigues: paritat pública i invisibilitat privada

La discriminació de l'opinió de les dones és evident, però desglossant una mica les dades obtindrem una informació que a simple vista se'ns pot escapar:

	Mitjans públics	Mitjans privats
Tertúlies de ràdio	43% de dones	31% de dones
Tertúlies de televisió	41% de dones	---
Premsa en paper	---	27% de dones
Mitjans digitals	---	22% de dones

Els resultats paritaris, com veiem al quadre, són allà on els mitjans són públics i desapareixen d'allà on la titularitat dels mitjans és privada: a la premsa escrita en paper, als mitjans digitals i a les ràdios privades. No tenim dades recents de tertúlies en televisions privades, perquè els programes d'El Punt Avui TV i de 8TV que havíem seguit en anteriors recomptes ja no s'emeten i no han estat substituïts per altres tertúlies d'actualitat. En qualsevol cas, els resultats d'aquests dos programes havien quedat en anteriors recomptes molt per sota de la paritat, prop del 25% de tertulianes.

Vista la resistència dels mitjans de titularitat privada a augmentar la representació de l'opinió de les dones als espais d'opinió, que els recomptes d'#OnSónLesDones han demostrat en premsa en paper, premsa digital i ràdio, i els percentatges que tenien les tertúlies en televisions privades recomptades anteriorment, **sembla lògic pensar que la titularitat dels mitjans és decisiva per aconseguir la paritat.**

També hi ha eines per empènyer cap a la paritat els mitjans privats que reben subvencions i ajuts de l'Administració, i ens referim a la Llei 17/2015 d'igualtat efectiva de dones i homes, **però cal la voluntat política de les administracions per fer complir aquesta llei.** Ens referim concretament a les disposicions següents del seu article 25, que obliga aquests mitjans a

- c) *Garantir una participació activa de les dones, la presència paritària de dones i homes i una imatge plural de tots dos sexes en tots els àmbits, amb una atenció especial als espais de coneixement i generació d'opinió.*
- f) *Promoure l'autoria femenina mitjançant mecanismes d'acció positiva.*
- h) *Reparar el dèficit de reconeixement que pateixen les dones incorporant-ne en qualitat d'expertes, de protagonistes i com a persones de referència en els diferents mitjans de comunicació gestionats o subvencionats per les administracions públiques.*

Pràcticament tots els mitjans privats que reben ajuts institucionals vulneren la llei, i ho fan impunement, ja que les administracions públiques, responsables de fer-la respectar, fins ara no han pres cap mesura sancionadora. I, cosa que és pitjor, **premien anualment aquests mitjans amb grans ajuts econòmics en publicitat institucional, subscripcions i ajuts a la publicació en català, atorgats i publicitats amb escassa transparència.** És el cas del Grup Godó, propietari de *La Vanguardia*, RAC1 i 8TV. O del Grup Hermes, propietari d'*El Punt Avui* i *El Punt Avui TV*. O de Prensa Ibérica, propietària d'*El Periódico de Catalunya*. I de pràcticament tota la resta de mitjans privats.

#OnSónLesDones ha denunciat reiteradament, al llarg d'aquests anys, aquest incompliment de la llei d'igualtat i ha demanat que es retirin les subvencions i ajuts sufragats amb diners públics als mitjans incomplidors. I ho denunciem aportant arguments i dades quantitatives a la vista de tothom, fàcilment comprovables, que ens permeten documentar, exposar i denunciar el que ja sabíem: que les opinions de les dones són sistemàticament ignorades, relegades i menystingudes per molts dels mitjans a través dels quals ens informem cada dia, els mitjans a través dels quals la societat conforma les seves opinions i interpreta el món. Perquè, en conjunt, sumant les opinions expressades en aquests mitjans durant tres mesos per articulistes i tertulianes, **podem documentar que les opinions de la meitat de la població no arriben a ocupar ni la tercera part dels espais d'opinió dels principals**

mitjans catalans de comunicació. La discriminació és flagrant i suposa una forma més de violència simbòlica contra les dones.

Fem servir en aquesta introducció moltes de les paraules que ja vam fer servir el juny de 2017 quan presentàvem en públic els resultats del primer recompte d’#OnSónLesDones. No és un bon senyal, per més que ja hi hagi un notable grup de mitjans que hagin decidit avançar en la visibilitat de l’opinió de les dones. Falta molt encara per arribar a la paritat real en aquest aspecte, i **ja és clar que no hi ha altre obstacle per aconseguir-ho que l’oposició de les propietats i direccions dels mitjans. No som una minoria: som la majoria.**

No volem esmentar ni respondre les excuses habituals dels mitjans que no compleixen. **No hi ha excuses que valguin: si hi ha mitjans i programes que ja són paritaris, tots els altres mitjans també poden ser-ho.**

Les dones hi som i en sabem. Ja n’hi ha prou de dir que l’hora de les dones “està a punt d’arribar”: fa dies que va arribar. Com més opinions de dones llegim, sentim i veiem, més dones voldran expressar-se: són tan interessants o avorrides, correctes o incorrectes, apropiades o inapropiades, tan variades com ho són les dels homes. Com més opinions de dones llegim, sentim i veiem, més just i natural serà el món on vivim, i més compliran els mitjans el seu deure de representar i interpretar la realitat en tota la seva diversitat.

La invisibilitat sistemàtica del 51% de la població dels espais d’opinió dels mitjans escrits i audiovisuals forma part de la violència masclista que patim les dones. Una violència simbòlica que serveix al patriarcat per excloure’ns de l’esfera pública. Els espais d’opinió interpreten la realitat, generen cosmovisions i posen temes de debat sobre la taula. Per aquest motiu, quan la veu de les dones no hi és, les nostres experiències, perspectives i sabers no estan degudament representats i la nostra expertesa es veu menyspreada. És més, quan les dones no hi som, se’ns transmet el missatge que aquell espai no ens pertany.

No hi som totes

Així com des d’#OnSónLesDones sostenim que no hi ha cap justificació possible per a la sobrerrepresentació dels homes, també denunciem que no hi ha cap justificació possible per a la sobrerrepresentació de les persones blanques. El recompte d’#OnSónLesDones mostra que entre l’1 d’octubre i el 31 de desembre de 2019 **el 99,5% de les intervencions en els diferents espais d’opinió van correspondre a persones blanques o que són llegides com a blanques, i només el 0,5% van correspondre a persones en condició de racialització.** Les seves 49 aparicions respecte de les 10.788 aparicions recomptades en aquest període en els diferents espais d’opinió **suposen l’1,2% de totes les opinions expressades per dones i el 0,1% de les dels homes.**

No s’observen en aquest cas diferències destacables entre els mitjans públics i els privats ni segons el tipus de mitjà (premsa escrita, premsa digital, ràdio o televisió), ja que són molt pocs aquells mitjans que han inclòs algun opinador o opinadora en condició de racialització –en general, no més d’una o dues persones. **Aquesta manca de diversitat no representa en absolut la societat catalana i suposa una discriminació múltiple:** On són les dones gitanes? On són les dones afrodescendents? On són les dones musulmanes? On són les dones llatinoamericanes no blanques? On són les dones asiàtiques?

Una esfera pública que no reflecteixi la diversitat inherent a la societat no podrà ser mai justa ni democràtica. La manca de pluralitat identificada no representa en absolut la diversitat d’origens i experiències vitals del conjunt de la societat catalana. Quan les pautes d’infra-representació de certs col·lectius coincideix amb dinàmiques més generals de subordinació i discriminació, el resultat és una injustícia flagrant que reforça les relacions de poder existents, en aquest cas fonamentades en l’hegemonia en tots els espais públics de les persones blanques, especialment dels homes blancs.

Que ningú no miri cap a un altre costat. Els mitjans de comunicació tenen l’obligació de complir el mandat de la Llei 17/2015 i les institucions públiques han de supervisar-ne el compliment amb mesures efectives. Des d’OnSónLesDones fem una crida també a assumir la responsabilitat que tenim la ciutadania en tant que audiència. El

racisme i el masclisme no se n'aniran fàcilment. Us convidem a recomptar les absències per deixar constància de la injustícia, inquirint no només "on són les dones?" sinó també "quines dones (i quins homes) estan representades?" Igualment, us animem a denunciar públicament els mitjans que practiquen l'exclusió i a exigir als poders públics que facin complir d'una vegada per totes la paritat i la diversitat.

Dades al detall de cada mitjà d'aquest #ReRecompte del període de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019

Prensa diària en paper: Ni un terç d'opinadores

<i>Ara</i>	31% d'opinadores
<i>El Periódico de Catalunya</i>	32% d'opinadores
<i>El Punt Avui</i>	23% d'opinadores
<i>La Vanguardia</i>	22% d'opinadores
Total	27% d'opinadores

Aquest últim trimestre de 2019 **un 73% dels articles d'opinió publicats pels quatre diaris catalans d'abast nacional (*Ara*, *El Periódico de Catalunya*, *El Punt Avui* i *La Vanguardia*) són firmats per homes. Només el 27% són firmats per dones.** En xifres absolutes, durant aquest període tots quatre diaris han publicat en total 6.243 peces d'opinió, de les quals 1.678 són firmades per dones. Hi ha diferències entre tots quatre mitjans, naturalment, però **cap d'ells no arriba a cedir encara ni tan sols un terç dels seus espais d'opinió a dones.** Ni un terç.

Quan #OnSónLesDones va fer el seu primer recompte d'opinadores als mitjans catalans, entre el juliol de 2016 i el juny de 2017, el percentatge conjunt d'opinadores en aquests mateixos diaris va ser del 21%. Aleshores les opina-dores en premsa escrita no arribaven ni al quart del total. Podem dir, doncs, que, malgrat la misèria, en els últims anys el percentatge d'opinió de dones als diaris ha augmentat una mica. Sis punts percentuals, en conjunt. Un avenç massa lent que certifica la dificultat dels mitjans escrits recomptats (*Ara*, *El Punt Avui*, *El Periódico de Catalunya* i *La Vanguardia*) per adaptar-se a la realitat social.

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	21% opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	22% opinadores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	24% opinadores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	25% opinadores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	27% opinadores

Per mitjans, l'evolució durant aquests anys ha estat molt diferent. *El Periódico de Catalunya*, per exemple, ha augmentat el percentatge d'opinadores en 11 punts, del 21% del primer recompte (2016-2017) al 32% de l'últim (octubre a desembre del 2019). El diari *Ara* l'ha augmentat en 9 punts, del 22% inicial a l'actual 31%. Cap dels dos no arriba encara a un terç d'opinadores, i això és greu, però els successius recomptes indiquen una certa voluntat de millorar.

Molt més greu és el cas dels altres dos diaris recomptats (*El Punt Avui* i *La Vanguardia*), pràcticament estancats encara molt per sota d'un quart de dones als espais d'opinió. *El Punt Avui*, que també tenia un percentatge d'opinadores del 21% en el primer recompte, només en té un 23% en aquest últim. *La Vanguardia*, que en el primer recompte en tenia un 18%, en aquest últim està en un 22%. Tristament, de tots els diaris recomptats aquest és el que compta amb més suport econòmic de les institucions catalanes.

Mirem a grans trets el resultat d'aquest últim recompte segons cada mitjà.

Ara

Segons el recompte d’#OnSónLesDones corresponent a l’últim trimestre de 2019, el diari *Ara* -sense incloure els suplement- ha publicat un **total de 1.557 articles d’opinió, dels quals 486 estan firmats per dones i 1.071 per homes**. El percentatge resultant és del **31% d’opinatrices i el 69% d’opinadors**. Per mesos, el percentatge de dones opinadores és del 30% a l’octubre, del 33% al novembre i del 31% al desembre.

Al llarg d’aquests tres mesos **el diari ha publicat cada dia més articles firmats per homes que per dones**: ni tan sols un dia no hi ha hagut el mateix nombre d’opinadores que d’opinadors. Hi ha hagut un parell de dies, el 14 i el 18 del mes d’octubre, en què tan sols hi havia UNA dona opinant. Cap dels dies no hi ha hagut menys de tres homes opinant. El màxim d’opinadores en un sol dia, durant aquests tres mesos, ha estat de 13, mentre que el màxim d’homes opinadors en un sol dia ha estat de 23.

Pel que fa a l’evolució del diari al llarg dels diferents recomptes, ha estat la següent:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	22% opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	23% opinadores
3r recompte (de l’1 al 14 de març de 2018):	22% opinadores
4t recompte (de l’1 al 14 de març de 2019):	27% opinadores
5è recompte (de l’1 d’octubre al 31 de desembre de 2019):	31% opinadores

El Periódico de Catalunya

El Periódico ha publicat, entre l’1 d’octubre de 2019 i el 31 de desembre de 2019, un total de **1.614 articles d’opinió. De tots aquests articles, 509 són firmats per dones (un 32%) i 1.105 per homes (un 68%)**. Tot i que aquests percentatges el converteixen en el diari amb més opinions de dones d’entre els recomptats, recordem que aquestes opinions no arriben ni al terç del total. Per mesos, el percentatge de dones opinadores és del 30% a l’octubre, del 33% al novembre i del 31% al desembre.

En aquest darrer període hi ha hagut cinc dies (7 i 21 d’octubre, 4 i 15 de novembre i 30 de desembre) en què *El Periódico* ha publicat més opinions de dones que d’homes, i un dia, el 16 de desembre, en què en publica el mateix nombre d’homes i de dones (10). La resta de dies, un total de vuitanta-cinc, publica més articles d’homes que de dones.

El mínim d’articles firmats per dones que ha publicat aquest mitjà en un sol dia, durant aquest període, és de 2 (diversos dies), i el màxim, de 10. Pel que fa als articles firmats per homes, el mínim en un sol dia ha estat de 7, i el màxim, de 20.

L’evolució del diari al llarg dels diferents recomptes converteix *El Periódico de Catalunya* en el diari català d’abast nacional que més ha augmentat el percentatge d’opinadores (i en el mitjà que més publica l’opinió de les dones). Fixem-nos en els recomptes:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	21% opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	26% opinadores
3r recompte (de l’1 al 14 de març de 2018):	27% opinadores
4t recompte (de l’1 al 14 de març de 2019):	30% opinadores
5è recompte (de l’1 d’octubre al 31 de desembre de 2019):	32% opinadores

El Punt Avui

Durant els mesos d’octubre, novembre i desembre de 2019, ***El Punt Avui* ha publicat un total de 1.315 articles d’opinió, dels quals 299 (un 23%) són firmats per dones i 1.016 (un 77%), firmats per homes**. Per mesos, el

percentatge d'articles firmats per dones és del 21% a l'octubre, del 24% al novembre i del 24% al desembre. Recordem la dada: el percentatge de dones opinadores a *El Punt Avui* en aquest últim recompte és del 23%, ni una quarta part del total.

Durant el període recomptat, hi ha hagut tres dies en què *El Punt Avui* ha publicat una única opinió d'una dona, cap dia en què hi hagi hagut el mateix nombre d'articles firmats per homes que per dones i dos dies en què ha publicat més articles firmats per dones que per homes. També al llarg d'aquest període, **el mínim d'articles firmats per una dona en un sol dia a *El Punt Avui* és d'un article**, i el màxim també en un sol dia, de 9. Pels homes, en canvi, el mínim és de 7 i el màxim de 24, també en un sol dia.

L'evolució (més aviat curta) d'*El Punt Avui* al llarg dels successius recomptes d'#OnSónLesDones ha estat així:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	21% opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	22% opinadores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	27% opinadores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	23% opinadores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	23% opinadores

La Vanguardia

La Vanguardia ha publicat un total de **1.757 articles d'opinió entre octubre i desembre de 2019. D'aquests articles, 384 els firmen dones (un 22%) i 1.373, homes (un 78%)**. Per mesos, el percentatge d'articles d'opinió firmats per dones és del 20% a l'octubre, del 23% al novembre i del 23% al desembre. Retinguem la dada del 22% d'opinadores. *La Vanguardia* es consolida al llarg de tots els recomptes com **el diari a qui menys importa l'opinió de les dones** o, si més no, a qui menys li interessa de reflectir-la.

Hi ha hagut diversos dies, d'octubre a desembre, en què *La Vanguardia* ha publicat només UNA opinió firmada per una dona, encara que cap dia no n'ha publicat menys de 8 firmades per un home. **El màxim d'opinions de dones en un sol dia ha estat justament el mateix que el mínim d'homes, 8. I el màxim d'homes en un sol dia? 28.**

Tot i que en el cas de *La Vanguardia* no es pot parlar gaire d'evolució, fixem-nos en els diversos recomptes en la comparativa de més avall. El millor que podem dir de la dada de l'últim recompte (22%) és que per fi ha superat la barrera del 20% d'opinadores, que semblava imbatible. Ja *només* caldria que dupliqués el nombre d'opinadores per arribar a la paritat tècnica.

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	18% opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	16% opinadores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	18% opinadores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	18% opinadores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	22% opinadores

Prensa digital: Molta tecnologia i poca modernitat representant la realitat social

<i>Vilaweb</i>	23% d'opinatores
<i>Nació Digital</i>	25% d'opinatores
<i>El Nacional</i>	19% d'opinatores
<i>Catalunya Plural</i>	30% d'opinatores
<i>El Món</i>	23% d'opinatores
Total	22% d'opinatores

La premsa digital, representada pels cinc mitjans recomptats per #OnSónLesDones en aquest període dels mesos d'octubre, novembre i desembre de 2019, és el grup de mitjans amb menys representació de les dones en els seus espais d'opinió. És tràgic que els mitjans més avançats tecnològicament siguin els menys moderns pel que fa a la representació de la realitat social.

Dels **1.649 articles d'opinió publicats en aquest període** per aquests mitjans digitals recomptats, **només 369, un 22%, són firmats per dones**. La resta, **1.281, els firmen homes i constitueixen el 78% del total**. Òbviament hi ha diferències entre els diferents mitjans, seria injust no dir-ho. Però tampoc no es pot obviar que el mitjà que té més opinadores (el *Catalunya Plural*), no supera el 30%, i el que menys en té (*El Nacional*), no supera el 19%. El nombre d'articles publicats per cadascun dels mitjans explica que el percentatge total sigui tan baix, ja que el percentatge més alt (*Catalunya Plural*) en publica molt menys que la resta -només 86 en el període, a diferència d'altres mitjans, que en publiquen entre 274 (*El Món*) i 587 (*El Nacional*).

L'evolució dels mitjans digitals al llarg dels diferents recomptes és la següent:

	Juliol de 2016 a Juny de 2017	Desembre de 2017	Març de 2018	Març de 2019	Octubre-desembre de 2019
<i>Vilaweb</i>	20%	21%	24%	17%	23%
<i>Nació Digital</i>	31%	23%	29%	24%	25%
<i>El Nacional</i>	10%	10%	10%	10%	19%
<i>Catalunya Plural*</i>	-	-	-	-	30%
<i>El Món</i>	22%	28%	23%	23%	23%
Total	21%	21%	22%	19%	22%

*#OnSónLesDones hem decidit retirar dels informes anteriors les referències a la publicació *Catalunya Plural* perquè hem detectat algun error en els recomptes d'aquest mitjà, que invalidaria els resultats que li hem atribuït (Vegeu l'explicació del final de l'entrada específica del mitjà.)

El que crida l'atenció d'aquests recomptes dels mitjans digitals no és pas la seva tendència cap a una representació més exacta de l'opinió de les dones, sinó el contrari: el seu estancament, tret d'*El Nacional*. Un 22% d'opinatores de mitjana en aquests cinc mitjans, els de més difusió a Catalunya, és una dada inacceptable, que les institucions haurien de tenir en compte a l'hora de repartir ajuts.

Una dada aparentment anecdòtica però que ens sembla reveladora és el nombre màxim i mínim d'articles firmats per dones i per homes en un sol dia en aquests mitjans, i també els dies sense publicar articles de dones o articles d'homes. Aquestes dades, que oferim a continuació mitjà per mitjà, mostren el valor relatiu que tenen pels mitjans unes i altres opinions.

Amb una única excepció, el *Catalunya Plural*, els mitjans digitals poden passar molts dies sense publicar cap article firmat per una dona, però pràcticament cap dia sense publicar articles signats per homes. El màxim d'articles publicats per homes, a més, duplica o triplica el màxim d'articles publicats per dones (que semblen tenir un límit). Veient aquestes dades es podria dir que sí que hi ha una quota reservada a les dones en els espais d'opinió als digitals, concretament una quota màxima, que en limita la participació.

Vilaweb

Durant els mesos d'octubre, novembre i desembre de 2019, *Vilaweb* publica un total de **391 articles d'opinió, dels quals només 90 són firmats per dones (23%)**. Els articles firmats per homes són el **77% del total**. Per mesos,

a l'octubre les opinadores firmen el 23% d'articles, al novembre també el 23%, i al desembre el 24%. En cap mes no arriben ni a un quart del total.

En aquests tres mesos finals de 2019 hi ha hagut 25 dies en què *Vilaweb* no ha publicat cap article firmat per una dona, però cap dia en què no hi hagi hagut com a mínim un article d'opinió firmat per un home. El màxim de dones que han firmat articles d'opinió en un sol dia és de 3, mentre que el màxim d'opinadors homes en un sol dia és de 6.

L'evolució de *Vilaweb* en els diferents recomptes d'#OnSónLesDones és la següent:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	20% opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	21% opinadores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	24% opinadores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	17% opinadores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	23% opinadores

Nació Digital

Nació Digital curiosament va assolir el seu resultat més paritari en el primer recompte d'#OnSónLesDones, el de 2016-2017: un 31% d'opinatrices. En aquest últim trimestre de 2019 **el percentatge de dones opinadores als seus espais d'opinió ha estat del 25%**.

Nació Digital ha publicat entre octubre i desembre un total de **311 articles d'opinió, dels quals només 77 són firmats per dones**. Per mesos, els percentatges d'opinatrices han estat del 23% a l'octubre, del 30% al novembre i del 21% al desembre.

En 27 dies d'aquest període de tres mesos, *Nació Digital* no ha publicat cap article d'opinió firmat per una dona, però només ha passat UN dia sense un opinador home. El màxim de dones opinadores en un sol dia ha estat de 3, mentre que el d'homes opinadors ha estat de 5.

L'evolució de *Nació Digital* al llarg dels recomptes d'#OnSónLesDones és la següent:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	31% opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	23% opinadores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	29% opinadores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	24% opinadores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	25% opinadores

El Nacional

Fins en aquest últim trimestre de 2019 *El Nacional* no ha sortit de l'ignominiós 10% d'opinatrices que ha anat repetint en tots i cadascun dels recomptes d'#OnSónLesDones. En aquest últim recompte *El Nacional* ha publicat un total de **587 articles d'opinió (és el que més en publica), dels quals 111 (un 19%) són firmats per dones**. Un màxim que no arriba ni a la cinquena part del total d'opinions. Per mesos, a l'octubre les opinadores firmen el 18% d'opinions; al novembre, el 19% d'opinions, i al desembre, el 19% d'opinions.

Al llarg d'aquest període, *El Nacional* **ha passat vuit dies sense publicar cap article firmat per una dona però ni un sol dia sense un article firmat per un home. Dels 92 dies, 90 dies les dones han firmat 0, 1 o 2 articles. En aquests mateixos dies, han signat articles una mitjana de 5 homes, havent-hi dies de 8, 9 o 10 homes!** El mínim d'articles firmats per un home en un sol dia és d'un, però **el màxim d'articles d'opinió firmats per homes en un sol dia és de 16. El dia que s'han publicat més articles de dones n'hi ha hagut 4.**

L'evolució d'*El Nacional* al llarg dels recomptes d'#OnSónLesDones és la següent:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	10% opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	10% opinadores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	10% opinadores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	10% opinadores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	19% opinadores

Catalunya Plural

En aquest últim trimestre de 2019 el digital *Catalunya Plural* ha publicat **86 articles d'opinió, dels quals 26 són firmats per dones, un 30%**. Per mesos, els 33% dels articles d'opinió publicats al *Catalunya Plural* a l'octubre anaven firmats per dones, al novembre van ser el 35% i al desembre el 18%.

Dels dies que va publicar opinions, n'hi va haver 24 sense cap dona, però només 9 sense cap home. El màxim total d'opinadores en un sol dia (7) supera de tros el màxim d'opinadors en un sol dia (3).

#OnSónLesDones hem trobat uns errors en els recomptes anteriors del *Catalunya Plural*, fet que ens fa decidir de retirar-ne els resultats dels informes publicats fins ara. Per tant, no podem veure'n l'evolució al llarg dels diferents recomptes. El *Catalunya Plural* s'erigeix en aquest recompte com el més paritari dels mitjans digitals recomptats, amb un resultat, però, lluny encara de ser paritari (les opinions de dones no arriben ni a un terç del total).

El Món

Durant aquest últim trimestre del 2019 el digital *El Món* ha publicat un total de **274 articles d'opinió, dels quals 64 són firmats per dones, un 23%**. Per a les dones, ni una quarta part dels seus espais d'opinió. Un altre mitjà jove, tecnològicament modern, que adopta criteris prehistòrics en la selecció d'opinadors. Per mesos, a l'octubre *El Món* té un 20% d'opinadores; al novembre, un 27% d'opinadores i al desembre, un 24% d'opinadores.

Molts dels dies d'aquest període (38 en total) *El Món* no ha publicat cap article firmat per una dona; en canvi, de dies sense articles firmats per un home només n'hi ha hagut 5. Pel que fa a màxims, **el màxim d'articles firmats per una dona ha estat de 3, mentre que el màxim d'articles firmats per un home en un sol dia ha estat de 10.**

L'evolució d'*El Món* al llarg dels recomptes d'#OnSónLesDones és la següent:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	22% opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	28% opinadores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	23% opinadores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	23% opinadores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	23% opinadores

Tertúlies radiofòniques: Paritat pública / No paritat privada

<i>El matí de Catalunya Ràdio</i>	40% d'opinadores
<i>Catalunya migdia</i> , de Catalunya Ràdio	43% d'opinadores
<i>Catalunya nit</i> , de Catalunya Ràdio	43% d'opinadores
<i>El suplement</i> , de Catalunya Ràdio	53% d'opinadores
<i>El món a RAC1</i>	27% d'opinadores
<i>No ho sé</i> , de RAC1	36% d'opinadores
<i>Via lliure</i> , de RAC1	41% d'opinadores
<i>Aquí, amb Josep Cuní</i> , de SER Catalunya	33% d'opinadores
Total	36% de dones

A les tertúlies dels principals programes radiofònics informatius catalans i en català hi han intervingut, aquest últim trimestre de 2019, un total de 2.078 persones. D'aquestes, dels tertulians i tertulianes o opinadors i opinadores, un 36% són dones i un 64%, homes. En conjunt, **les opinadores queden encara en poc més d'un terç del total**, si bé les diferències entre programes són importants i també ho són si agrupem els mitjans segons la seva titularitat pública o privada.

La titularitat dels mitjans torna a marcar la diferència en aquest recompte, i d'una manera substancial: **les tertúlies de la ràdio pública** (quatre de Catalunya Ràdio, en aquest cas) **entren de ple en l'anomenada paritat tècnica, amb un 43% de dones tertulianes, mentre que les de la ràdio privada** (tres de RAC1 i una de la SER) **tenen en conjunt un 31% de dones opinadores.** Pel que fa a aquestes emissores privades, són propietat de grans grups comunicatius, el Grup Godó i la SER. **Els mitjans públics tenen el mandat parlamentari de promoure la paritat en tots els seus continguts, però també els privats, que reben diverses subvencions i aportacions per a publicitat institucional, i tenen l'obligació de respectar la Llei 17/2015 d'igualtat efectiva de dones i homes, que els obliga a promoure la paritat.** No ens cansarem d'insistir que el fet que els mitjans públics (ràdio i televisió) siguin pràcticament els únics que fan l'esforç d'acostar-se a la paritat en els seus espais d'opinió diu molt poc en favor de la iniciativa privada del sector i hauria de preocupar les institucions que subvencionen aquests mitjans.

De les vuit tertúlies recomptades aquest trimestre, quatre han augmentat considerablement el seu percentatge d'opinadores respecte a anteriors recomptes fets per #OnSónLesDones: la del *Catalunya migdia* i la del *Catalunya nit* (que abans es deia Catalunya vespre), de Catalunya Ràdio, i les del *Via lliure* i el *No ho sé*, de RAC1. Curiosament, **les tertúlies dels dos programes radiofònics més escoltats a Catalunya, per aquest ordre, *El món a RAC1* i *El matí, de Catalunya Ràdio*, que sumats dominen l'audiència matinal, semblen estancades en els mateixos percentatges des de fa com a mínim tres anys.** La tertúlia del programa *Aquí, amb Josep Cuní*, de la SER Catalunya, és encara massa recent per poder-la comparar, i també la d'*El suplement*, de Catalunya Ràdio, que recomptem per primera vegada.

En el primer recompte d'#OnSónLesDones, fet entre el juliol de 2016 i el juny de 2017, *El matí*, de Catalunya Ràdio, tenia un 40% de tertulianes, exactament el mateix percentatge que ha fet aquest últim trimestre de 2019. Pel que fa a *El món a RAC1*, en el primer recompte tenia un percentatge del 25% de tertulianes, que, tres anys després, només ha pujat fins al 27%. És una autèntica **llàstima que cap dels dos programes no hagi considerat necessari augmentar el seu percentatge d'opinadores per acostar-lo més al 51% real de població** que som les dones. El cas d'*El món a RAC1*, que fa anys que promet que evolucionarà cap a una més gran representació de dones, és el més greu. Amb poc més d'un quart de dones participants, els seus espais d'opinió queden molt lluny de representar la realitat. De fet, són els que menys tertulianes conviden de tots els programes recomptats.

De les tertúlies d'*El matí*, de Catalunya Ràdio, cal dir que són tècnicament paritàries, amb un 40% de dones participants, exactament com ho eren ja en el primer recompte. Informe rere informe hem felicitat aquest programa pel seus resultats més equitatius i l'hem animat a augmentar més encara el percentatge de tertulianes, ja que la paritat real seria el 50%, però sembla que tocar el límit inferior de la paritat tècnica ja els sembla suficient.

El matí de Catalunya Ràdio

El programa estrella de la ràdio pública catalana, un magazín informatiu matinal amb una tertúlia diària d'actualitat, ha tingut en aquest últim trimestre de 2019 la **participació de 331 tertulians i tertulianes. D'aquestes 331 persones, 133 (el 40%) són dones, fet que el situa dins la paritat tècnica** (resultats d'entre un 40-60%). Per mesos, a l'octubre ha tingut un 38% d'opinadores; al novembre, un 42% i al desembre, un 41%. *El matí* és el segon programa més escoltat de la ràdio catalana, amb 430.000 oients.

Només uns set dies aquest trimestre hi ha hagut més dones que homes a la tertúlia d'*El matí*, i cinc dies ha estat del tot paritària, fins i tot quan hi ha hagut tertúlia esportiva. La resta, 52 dies, hi ha hagut més homes que dones, encara que sempre hi ha hagut almenys una dona. El màxim de dones en un sol dia ha estat de 4, i el màxim d'homes, de 6. El format habitual és de 2 dones i 3 homes.

L'evolució d'*El matí* al llarg dels diferents recomptes que #OnSónLesDones ha fet és la següent:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	40% opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	41% opinadores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	40% opinadores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	33% opinadores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	40% opinadores

Catalunya migdia, de Catalunya Ràdio

L'informatiu del migdia de la ràdio pública catalana **ha tingut a la seva tertúlia, aquest trimestre, un total de 193 persones participants, de les quals 83 són dones. Això suposa un 43% del total**, dada que situa aquesta tertúlia de ple dins la paritat tècnica. Per mesos, a l'octubre hi ha hagut un percentatge del 39% de dones; al novembre, un 45% de dones i al desembre, un 46%, un augment que, si continua, situarà aviat aquest espai dins la plena paritat del 50%.

El fet que el nombre de participants en aquesta tertúlia sigui gairebé sempre de tres fa que rarament hi pugui haver el mateix nombre de dones que d'homes en un sol dia, i de fet, la major part dels dies hi ha més homes que dones. **Hi ha hagut dies sense homes i dies sense dones, però els màxims no són equiparables. Hi ha hagut 21 dies amb més dones que homes i 38 dies amb més homes que dones a la tertúlia.**

Al llarg dels diferents recomptes d'#OnSónLesDones la tendència del *Catalunya migdia* cap a la paritat ha estat creixent:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	34% d'opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	32% d'opinadores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	42% d'opinadores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	44% d'opinadores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	43% d'opinadores

Catalunya nit, de Catalunya Ràdio

La tertúlia d'actualitat de l'informatiu nocturn de Catalunya Ràdio ha tingut aquest últim trimestre del 2019 un **total de 185 participants, dels quals 79 són dones, un 43%. Un altre programa de la ràdio pública que entra de ple a la paritat tècnica.** De fet, el mes de desembre el *Catalunya nit* ha tingut un 50% de tertulianes, un repte important a mantenir durant el 2020. Tant a l'octubre com al novembre el seu percentatge de tertulianes havia estat del 40%.

El nombre de participants a la tertúlia del *Catalunya nit* varia d'un a set, tot i que sovint són un nombre imparell. Hi ha dies en què no hi ha hagut cap dona i dies en què no hi ha hagut cap home. **El màxim de dones en un sol dia ha estat de 4, i el màxim d'homes en un sol dia, de 7.**

L'evolució del *Catalunya nit* (fins al recompte present el programa es deia Catalunya vespre) és la següent:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	36% d'opinatores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	29% d'opinatores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	41% d'opinatores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	41% d'opinatores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	43% d'opinatores

El suplement, de Catalunya Ràdio

El suplement és el magazín d'actualitat que Catalunya Ràdio emet els matins del cap de setmana. Aquest és el primer recompte en què incloem **la seva tertúlia, a la qual han participat 89 persones, de les quals 47 (un 53%) han estat dones. És un rècord absolut de participació de dones entre les tertúlies que recomptem**, per la qual cosa cal felicitar-ne l'equip. En tots tres mesos recomptats, *El suplement* és del tot paritari: 54% a l'octubre, 50% al novembre i 55% al desembre.

Tant el màxim d'homes com el de dones en un sol dia ha estat, al llarg d'aquest trimestre, de 3, i el mínim, d'1. La majoria dels dies la tertúlia és paritària.

El món a RAC1

El món a RAC1 –pertanyent al Grup Godó– és el programa radiofònic de més audiència a Catalunya, amb 631.000 oients cada matí (dades de novembre de 2019). **Molt lamentablement, els seus resultats en l'últim recompte són gairebé idèntics als del primer, ja fa tres anys i mig:** si entre el juliol de 2016 i el juny de 2017 va tenir un percentatge de tertulianes del 25%, **aquest últim trimestre de 2019 el percentatge és del 27%**. De les 566 persones que hi han intervingut, només 152 són dones. Poc més d'una quarta part: el moment de les dones encara no ha arribat al programa. Per mesos, a l'octubre el percentatge és del 26%; al novembre, del 29% i al desembre, del 25%.

El món a RAC1 encara ha tingut, en aquest trimestre, un dia sense dones i diversos dies amb una sola dona als seus espais d'opinió. Només un dia al mes hi ha hagut opinions paritàries, la resta de dies hi ha hagut més homes que dones. No hi ha hagut cap dia amb menys de 3 homes. Pel que fa a màxims en un sol dia, el màxim de dones ha estat de 4, i el d'homes (en casos en què hi ha hagut més d'una tertúlia), de 16.

L'evolució d'*El món a RAC1* al llarg dels successius recomptes d'#OnSónLesDones és la següent:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	25% d'opinatores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	28% d'opinatores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	28% d'opinatores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	29% d'opinatores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	27% d'opinatores

Via lliure, de RAC1

Via lliure és el magazín informatiu del cap de setmana de RAC1. **Aquest últim trimestre de 2019 el nombre de dones a les seves tertúlies ha estat de 40, un 41% del total** de les 97 persones que hi han participat. **Aquest 41%, que ja entra dins l'anomenada paritat tècnica, suposa un augment considerable respecte al 29% que**

va obtenir el programa en el primer recompte, del juliol de 2016 al juny de 2017. El mes d'octubre de 2019 el percentatge de tertulianes ha estat del 35%; el mes de novembre, del 52% i el desembre, del 31%.

A les tertúlies del *Via lliure* hi participen entre quatre i cinc persones cada dia d'emissió. En aquest trimestre hi ha hagut molts dies paritaris, i altres dies en què hi ha hagut més homes. No hi ha hagut cap dia sense una dona almenys, ni sense almenys un home, i tant els mínims com els màxims per a un sol dia han estat d'1 i de 3 tant per a homes com per a dones.

Els percentatges de dones a les tertúlies del *Via lliure* als successius recomptes d'#OnSónLesDones són:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	29% d'opinadores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	31% d'opinadores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	35% d'opinadores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	41% d'opinadores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	41% d'opinadores

No ho sé, de RAC1

El *No ho sé* és l'informatiu dels vespres a RAC1. **A les seves tertúlies hi han participat, l'últim trimestre de 2019, un total de 162 persones, de les quals 59 (un 36%) són dones.** A l'octubre el percentatge de dones tertulianes al *No ho sé* és del 36%; al novembre, del 34% i al desembre, del 41%.

Des del primer recompte del *No ho sé*, el mes de desembre de 2017, el seu percentatge de tertulianes ha augmentat en 14 punts, del 22% al 36%.

A la tertúlia del *No ho sé* hi ha hagut aquest trimestre dos dies sense cap dona però cap dia només amb homes. El màxim de dones en un sol dia ha estat de 3, i el màxim d'homes, de 5.

Vam començar a recomptar el *No ho sé* el desembre de 2017; els seus resultats des d'aleshores són:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	-
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	22% d'opinadores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	36% d'opinadores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	28% d'opinadores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	36% d'opinadores

Aquí, amb Josep Cuní, de SER Catalunya

Aquest recompte és el segon del programa *Aquí, amb Josep Cuní*, el programa d'actualitat matinal de la SER a Catalunya. **En aquest últim trimestre de 2019 el programa té un percentatge del 33% de dones a les seves tertúlies**, un punt menys que el 34% del març passat. Un terç del total.

Entre l'octubre i el desembre de 2019 a la tertúlia de Josep Cuní **no hi ha hagut cap dia sense almenys UNA dona, però tampoc no hi ha hagut cap dia amb menys de TRES homes. El màxim de dones en un sol dia ha estat de 5, i el màxim d'homes en un sol dia, de 8.** Hi ha hagut només un dia amb més dones que homes i, en canvi, 48 dies en què hi ha hagut més homes que dones. Amb el mateix nombre d'homes i dones, només 11 dies.

Tertúlies televisives: Arriba la paritat

<i>Els matins</i> , de TV3	36% de dones
<i>Més 324</i> , de TV3	49% de dones
<i>Tot es mou</i> , de TV3	40% de dones
<i>El Debat de La 1</i> , de TVE a Catalunya	43% de dones
<i>Bàsics</i> , de BTV	30% de dones
Total	41% de dones

En conjunt, a les cinc tertúlies televisives que hem recomptat aquest últim trimestre de 2019 hi han intervingut **818 persones, de les quals 334 són dones**. El percentatge de dones a les tertúlies recomptades, doncs, és del **41%**, dins de l'anomenada paritat tècnica. **Cap altre grup de mitjans no té, als seus espais d'opinió, un percentatge tan alt de dones com a opinadores**. Hi ha diferències entre les diferents tertúlies, naturalment.

Els percentatges d'opinadores en els mesos d'octubre, novembre i desembre de 2019 són:

Els Matins, de TV3: 36% (178 participants, dels quals 64 dones)

Més 324, de TV3: 49% (239 participants, dels quals 116 dones)

Tot es mou, de TV3: 40% (237 participants, dels quals 95 dones)

El Debat de La 1, de TVE a Catalunya: 43% (72 participants, dels quals 31 dones)

Bàsics, de Betevé: 30% (92 participants, dels quals 28 dones)

Les cinc tertúlies televisives d'aquest recompte s'emeten en televisions públiques: Televisió de Catalunya, TVE a Catalunya i BTV. Desapareguda la tertúlia de *L'illa de Robinson*, del Punt Avui TV, i la de *8 al dia*, amb Josep Cuní, que s'emetia a TV8, a mitjans d'octubre ja no quedava cap tertúlia d'actualitat a la televisió privada.

Sembla força evident que els bons resultats obtinguts pel grup de mitjans televisius tenen una estreta relació amb el fet que tots aquests mitjans són de titularitat pública, i per tant estan obligats pels seus reglaments interns, per les seves lleis de creació i per un mandat polític clar, a promoure la igualtat de representació d'homes i dones a tots els nivells.

Els tres programes de TV3-Televisió de Catalunya que recomptem en aquest informe han tingut en conjunt un total de 654 persones com a tertulianes, de les quals 275 són dones: un 42%. Un percentatge que entra de ple dins de l'anomenada paritat tècnica. La televisió pública catalana té el mandat de ser paritària i ha arribat a la paritat en els últims tres anys, des del primer recompte d'#OnSónLesDones, fet durant un any entre juliol de 2016 i juny de 2017, quan el seu percentatge d'opinadores a les tertúlies d'actualitat va ser del 37%.

També en l'única tertúlia d'actualitat de TVE a Catalunya que hem recomptat, *El Debat de La 1*, hi ha hagut un avenç important des del primer recompte. En aquell recompte, *El Debat de La 1* tenia un percentatge del 25% de dones, mentre que en aquest últim trimestre del 2019 el seu percentatge és del 43%. També TVE té el mandat de ser paritària i, com Televisió de Catalunya, no s'ha de poder negar a la voluntat de la societat que la fa possible. Cal tenir en compte, però, que *El Debat de La 1* és un programa setmanal amb pocs participants.

L'últim programa incorporat al recompte és *Bàsics*, de Betevé, la televisió local –de titularitat municipal– de Barcelona. A la seva tertúlia hi han participat en aquest període 92 persones, de les quals 28 són dones. És un percentatge de només el 30%, massa baix per a un mitjà públic, que caldrà observar atentament i animar a millorar.

Veiem els resultats d'aquest recompte programa per programa:

Els matins, de TV3

Els matins, el magazín matinal d'actualitat de Televisió de Catalunya, ha comptat en les seves tertúlies, durant els mesos d'octubre, novembre i desembre de 2019, amb un total de 178 participants, dels quals 64 són dones. **El per-**

centatge d'opinatores és del 36%, inferior a alguns recomptes anteriors. Per mesos, a l'octubre és del 39%; al novembre, del 32% i al desembre, del 36%.

Amb tres o quatre participants diaris, *Els matins* ha tingut en aquest període quatre dies amb tantes dones com homes i sis dies on hi ha hagut més dones que homes. La resta dels dies, tots els feiners de tres mesos –exceptuant les vacances de Nadal, en què no hi ha hagut programa– hi ha hagut més homes que dones. Un parell de dies no hi ha hagut cap dona a la tertúlia. Cap dels dies no hi ha hagut cap home, i el mínim d'homes per dia ha estat d'un. El màxim de dones en un sol dia ha estat de tres, igual que el d'homes.

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017)	40% d'opinatores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017)	33% d'opinatores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018)	31% d'opinatores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019)	38% d'opinatores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019)	36% d'opinatores

Més 324, de TV3

El Més 324, el debat polític nocturn de TV3, entra en aquest recompte pràcticament dins de la paritat real, amb un 49% de dones, 116 dels 239 participants a la seva tertúlia. Una dada excel·lent, que confirma la **voluntat de l'equip del programa de no discriminar l'opinió de les dones** i que s'ha mantingut al llarg dels tres mesos recomptats (a l'octubre i al novembre, un 49%; al desembre, un 48%). Felicitem l'equip del programa i l'encoratgem a continuar en aquesta línia.

Habitualment participen en aquest programa 4 o 5 tertulians, i només en 17 dels dies recomptats hi ha hagut més homes que dones. La resta de dies (31) hi ha hagut tantes dones com homes, o nou dies del total, més dones que homes. Pel que fa a mínims i màxims, en un sol dia també han estat els mateixos en homes i dones: mínim d'1, màxim de 3.

Els resultats del *Més 324* al llarg dels diferents recomptes d'#OnSónLesDones són els següents:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017):	44% d'opinatores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	49% d'opinatores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	39% d'opinatores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	43% d'opinatores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	49% d'opinatores

Tot es mou, de TV3

Tot es mou és el magazín d'actualitat de les tardes a TV3 i té una tertúlia de fort component polític. En el període d'aquest últim recompte **han participat 237 persones en aquestes tertúlies, de les quals 95 són dones: un 40%**. Després d'un resultat molt fluix en el recompte de març de 2019 (29% de tertulianes), el programa sembla haver fet un gir, que el col·loca en la paritat tècnica. A l'octubre va tenir un percentatge del 39% de tertulianes; al novembre, del 40% i al desembre, del 43%.

Dels dies que s'ha emès en aquest període, hi ha hagut paritat de convidats a la tertúlia 23 dies, 3 dies hi ha hagut més dones i 28 dies hi ha hagut més homes, sempre tenint en compte que els participants solen ser 4 o 5. En totes aquestes emissions hi ha hagut sempre com a mínim 1 home o una dona, si bé el màxim de dones en un sol dia ha estat de 3, i el màxim d'homes, de 5.

Tot es mou es va incorporar als recomptes d'#OnSónLesDones el març del 2019, quan va fer un percentatge del 29% de tertulianes.

El Debat de La 1, de TVE a Catalunya

El Debat de La 1, única tertúlia d'actualitat de TVE a Catalunya, s'emet setmanalment amb 6 participants. **En el període recomptat hi han participat un total de 72 persones, de les quals 31 són dones: un 43%**. Aquest programa també ha tingut una trajectòria ascendent cap a la paritat, tot i que irregular.

Durant el període de l'últim recompte, en cada emissió hi ha hagut al programa com a mínim 1 dona i com a mínim 2 homes. El màxim de dones en un sol programa ha estat de 4, i el d'homes, de 5. Dels 12 dies d'emissió, 6 dies hi va haver tants homes com dones, un dia hi va haver més dones que homes i 5 dies hi va haver més homes que dones.

El Debat de La 1 es va incorporar al recompte d'#OnSónLesDones el novembre de 2016 i ha tingut els resultats següents:

Comparativa de recomptes

1r recompte (1 de juliol de 2016 a 30 de juny de 2017)*:	25% d'opinatores
2n recompte (del 5 al 22 de desembre de 2017):	8% d'opinatores
3r recompte (de l'1 al 14 de març de 2018):	17% d'opinatores
4t recompte (de l'1 al 14 de març de 2019):	33% d'opinatores
5è recompte (de l'1 d'octubre al 31 de desembre de 2019):	43% d'opinatores

Bàsics, de Betevé

Bàsics és una tertúlia d'actualitat de la TV local de Barcelona, Betevé, de titularitat municipal, que s'emet quatre dies per setmana, i té entre 2 i 4 participants. Entre octubre i desembre de 2019 hi han participat **92 persones, de les quals 28 són dones, un trist 30% del total, menys d'un terç**. És el primer recompte en què tenim aquesta tertúlia, força nova a la graella de Betevé, que ha tingut percentatges d'opinatores del 37% a l'octubre; del 25% al novembre i del 27% al desembre.

A *Bàsics*, al llarg d'aquest període de tres mesos hi ha hagut 19 dies sense cap dona a la tertúlia, tot i que mai no hi ha faltat com a mínim un home. En un total de 18 emissions ha tingut tants homes com dones a la tertúlia, en tres dies ha tingut més dones i la resta, 21 dies, ha tingut més homes que dones. El nombre màxim de dones en un sol dia ha estat de 3, el mateix màxim que el d'homes (però molt menys freqüent, és clar).

Sobta un percentatge tan baix d'opinatores en un mitjà de titularitat pública municipal, la televisió local de Barcelona, a la qual encoratgem a augmentar la participació de les ciutadanes als seus espais d'opinió. També a Barcelona el percentatge de dones és del 51%, i un escàs 30% no pot representar-les.

Quines dones opinen? L'exclusió de les dones (i dels homes) en condició de racialització

La Llei 17/2015 d'igualtat efectiva de dones i homes estableix en el seu article 25 que els mitjans de comunicació han de "garantir una participació activa de les dones, la presència paritària de dones i homes i una imatge plural de tots dos sexes en tots els àmbits, amb una atenció especial als espais de coneixement i generació d'opinió". El nou recompte d'#OnSónLesDones posa el focus, doncs, tant en la paritat com en la pluralitat pel que fa a la diversitat de perfils.

Per tal de quantificar la manca d'accés als mitjans de les persones que no encaixen en "l'ideal" de ciutadà (home), blanc, europeu i percebut com a cristià o ateu, hem emprat els criteris més utilitzats en l'àmbit acadèmic, fonamentalment els trets visibles específics que poden fer que una persona sigui percebuda, és a dir, llegida, com a «no blanca» o com a «estrangera»: (1) color de pell o altres factors com ara la textura dels cabells; (2) ús de símbols que es tendeixen a considerar aliens a la visió tradicional de la cultura hegemònica europea, per exemple, els símbols associats a l'expressió d'una religió diferent a la cristiana (el hijab o el mocador sikh); i (3) persones amb cognoms percebuts com a no pertanyents als tradicionals a Catalunya i a Espanya, malgrat que puguin haver-hi nascut.

La raça és una construcció social que estableix jerarquies entre persones. Mentre que la blanquitud s'erigeix com una "no raça", es racialitzen col·lectius amb l'objectiu d'identificar-los com els "altres". Malgrat que sovint es fa referència a aquestes persones com a persones racialitzades, seguint la reflexió feta des del feminisme descolonial per la Xarxa de Migració, Gènere i Desenvolupament, fem el terme persones en condició de racialització. Donat que la racialització és fruit d'un posicionament filosòfic europeu discriminador per fonamentar l'esclavisme, aquesta condició d'opressió no pot ser, doncs, part intrínseca d'una identitat.

El recompte d'#OnSónLesDones constata la injustícia que suposa que la major part de les columnes d'opinió de la premsa escrita o digital i de les tertúlies televisives o radiofòniques dels mitjans de comunicació catalans excloguin i, per tant, invisibilitzin la veu de les persones en condició de racialització. **Del total de 10.788 aparicions recomptades entre l'1 d'octubre i el 31 de desembre de 2019 en els diferents espais d'opinió, el 99,5% són persones blanques o que són llegides com a blanques², i només el 0,5% són de persones en condició de racialització.** Aquesta absència dramàtica té un nom: racisme mediàtic, que també és una forma de racisme institucional perquè perpetua, i d'aquesta manera legítima, l'exclusió de les persones no blanques de l'esfera pública.

Al llarg dels tres mesos recomptats, tan sols hem pogut llegir o escoltar la veu de vuit dones i de cinc homes en condició de racialització. Les seves 49 aparicions en columnes d'opinió o tertúlies (16 a l'octubre, 18 al novembre i 15 al desembre) representen, de mitjana, **un deplorable 0,4% d'aparicions en premsa escrita; un lamentable 1,1% en premsa digital i un patètic 0,2% en ràdio i en televisió.** És especialment dramàtic, com mostra la taula següent, el cas de la ràdio i la televisió, en què els nombres absoluts per mes van de zero a dues persones en condició de racialització.

Període	Diaris en paper			Diaris digitals			Tertúlies radiofòniques			Tertúlies televisives		
	#R	Total	%R	#R	Total	%R	#R	Total	%R	#R	Total	%R
Oct'19	8	2085	0,4%	5	585	0,9%	2	784	0,3%	1	329	0,3%
Nov'19	9	2098	0,4%	7	551	1,3%	1	677	0,1%	1	288	0,3%
Des'19	8	2060	0,4%	6	513	1,2%	1	617	0,1%	0	201	0,0%
Total	25	6243	0,4%	18	1649	1,1%	4	2078	0,2%	2	818	0,2%

#R: Persones en condició de racialització

L'exclusió assenyalada beu del fet que **són molt pocs els mitjans que han inclòs persones en condició de racialització en els seus espais d'opinió:** en la premsa escrita, només ho han fet *El Periódico de Catalunya*, *l'Ara* i *La Vanguardia*; en la premsa digital tan sols *Vilaweb* i *El Món*, i en la ràdio i la televisió es tracta exclusivament de tres tertúlies (*El matí de Catalunya Ràdio*, *Els matins*, de TV3, i el *Més 324*). Tanmateix, cal subratllar que **aquests**

² No hem inclòs com a persones en condició de racialització les persones blanques nascudes a l'Amèrica Llatina o amb orígens familiars en aquesta regió del món.

mitjans tampoc no han fet gaire esforç per diversificar els seus espais d'opinió, ja que només tenen una persona en condició de racialització com a opinadora habitual, o dues de manera molt excepcional.

Mitjà	Octubre	Novembre	Desembre
<i>El Periódico de Catalunya</i>	6 aparicions (6 vegades 1 dona: Najat El Hachmi)	7 aparicions (6 vegades 1 dona: Najat El Hachmi; 1 vegada Chakir El Homrani)	5 aparicions (5 vegades 1 dona: Najat El Hachmi)
<i>Ara</i>	2 aparicions (2 homes: Daron Acemoğlu i Ramin Jahanbegloo)	1 aparició (1 dona: Susan Kalunge)	1 aparició (1 dona: Susan Kalunge)
<i>La Vanguardia</i>	-	1 aparició (1 home: Chakir el Homrani)	2 aparicions (1 dona: Lin Nan; 1 home: Sunny Varkey)
<i>Vilaweb</i>	4 aparicions (2 vegades Amina Hussein i 2 vegades Seda Hakobyan)	5 aparicions (5 vegades 1 dona: Seda Hakobyan)	4 aparicions (4 vegades 1 dona: Seda Hakobyan)
<i>El Món</i>	1 aparició (1 home: Tayssir Azouz)	2 aparicions (2 vegades 1 home: Tayssir Azouz)	2 aparicions (2 vegades 1 home: Tayssir Azouz)
<i>El matí de Catalunya Ràdio</i>	2 aparicions (2 dones: Najat El Hachmi i Miriam Hatibi)	1 aparició (1 dona: Miriam Hatibi)	1 aparició (1 dona: Miriam Hatibi)
<i>Els matins de TV3</i>	1 aparició (1 dona: Bombo Ndir)	-	-
<i>Més 324</i>	-	1 aparició (1 dona: Desirée Bela-Lobedde)	-

Considerant que el fet de recomptar és un acte polític, cal assenyalar els mitjans i programes que exclouen totalment les persones en condició de racialització. Són els següents: en la premsa escrita, *El Punt Avui*; en la premsa digital, *El Nacional*, *Catalunya Plural* i *Nació Digital*; en la ràdio, *Aquí*, amb Josep Cuní, *El suplement*, *Catalunya migdia*, *Catalunya nit*, *El món a RAC1*, *No ho sé i Via Lliure*, i en la televisió, *El Debat de La 1*, *Tot es mou* i *Bàsics*.

Tot i que en el cas de la ràdio i la televisió només han participat persones en condició de racialització en programes de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA), val a dir que el nivell d'exigència en els mitjans públics ha de ser per força més elevat. **El fet que un 40% de la programació d'opinió de la CCMA no inclogui cap persona en condició de racialització i que els espais que ho fan n'incloguin només una o dues suposa, sense cap mena de dubte, una molt mala notícia.**

Pel que fa a la bretxa de gènere, a diferència de la tendència observada en el recompte global, en el cas de les persones en condició de racialització, els homes tenen menys presència que les dones (79,6% de dones i 20,4% d'homes). No obstant això, tant la presència de dones com la presència d'homes en condició de racialització, com s'ha subratllat, és lamentablement pírrica, tots dos gèneres es troben igualment infrarepresentats, és a dir, exclosos. **Suposen l'1,2% de totes les opinions expressades per dones i el 0,1% de les dels homes.** També cal destacar l'absència absoluta de persones gitanes o de persones llatinoamericanes no blanques. Fa feredat i resulta extremadament indignant que els mitjans de comunicació no sàpiguen "trobar" persones de col·lectius que són part integral de la societat catalana.

Període	Diaris en paper				Diaris digitals				Tertúlies radiofòniques				Tertúlies televisives			
	#DR	#HR	TR	%DR	#DR	#HR	TR	%DR	#DR	#HR	TR	%DR	#DR	#HR	TR	%DR
Oct'19	6	2	8	75%	4	1	5	80%	2	0	2	100%	1	0	1	100%
Nov'19	7	2	9	78%	5	2	7	71%	1	0	1	100%	1	0	1	100%
Des'19	7	1	8	88%	4	2	6	67%	1	0	1	100%	0	0	0	--
Total	20	5	25	80%	13	5	18	72%	4	0	4	100%	2	0	2	100%

#DR: Dones en condició de racialització

#HR: Homes en condició de racialització

TR: Total de persones en condició de racialització.

Diversificar els espais d'opinió que fins ara han estat completament blancs implica, tal com reflexionava Desirée Bela-Lobedde en un podcast del proppassat 23 de març³, la possibilitat de posar sobre la taula punts de vista d'un

³ Vegeu: <https://www.desireebela.com/ep04-mi-experiencia-en-el-programa-mes-324/>

sector de la població que mai està reflectit, així com també permet a les persones en condició de racialització mostrar-se tal com són, amb opinions que en algunes ocasions representaran el seu col·lectiu de referència i en d'altres no.

Denunciem que no comptar amb espais plurals respon a una mala praxi professional dels mitjans de comunicació catalans, ja sigui fruit de criteris esbiaixats -masclistes i racistes- de meritocràcia o de pràctiques endogàmiques de selecció de persones opinadores derivades d'unes agendes de contactes fonamentalment masculinitzades i blanques. El masclisme i el racisme institucionalitzats exerceixen una violència simbòlica contra les dones i les persones en condició de racialització, ja que es menyspreen les seves experiències i l'expertesa adquirida des de l'àmbit professional o des de l'activisme social i es priva de referents moltes conciutadanes i conciutadans⁴. **La interpretació de la realitat, la generació de cosmovisions i els temes de debat seleccionats només poden ser parcials i esbiaixats si els espais d'opinió segueixen estan copats per homes blancs.**

⁴ El recompte d'altres diversitats és més complex a partir del nom i la fotografia de les persones opinadores que els mitjans difonen i, per tant, no n'hem pogut aportar dades quantitatives en aquest informe. No obstant això, cal apuntar que l'exclusió també afecta de manera flagrant i sistemàtica les dones amb diversitat funcional i les dones trans.